

lets uit het leven van een dorps-predikant.

<https://hdl.handle.net/1874/355368>

gll.

I E T S

(3)

UIT HET LEVEN VAN EEN'

DORPS-PREDIKANT.

NAAR HET HOOGDUITSCH.

Alzoo lief heeft God de wereld gehad dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.

In zekere stad was onlangs een jong student aangekomen, die op de Akademie, zijn Bijbel ter zijde had gelegd, en zijn katechismus vergeten, maar in plaats daarvan, vele Schriften medebragt van *nieuwe* Godgeleerden. — Het deed hem leed bij zijne landslieden, ten minste hier en daar, nog vast geloof aan de Bijbel-Godgeleerdheid aan te treffen: de voortreffelijke Vorst toch waakte tegen het verbreiden van dwaalbegrippen, en ongestraft mogt niemand hopen die openlijk te verkondigen. De ijver van den jongen volksverlichter werd daardoor nog meer aangevuurd; en moedig waagt hij

het in een Dagblad eene verhandeling te doen plaatsen, die, in zijne geboortestad, de menschen de oogen moest openen.

Het geestige opstel was wel uit een ander, daar ter plaatse onbekend, tijdschrift overgenomen, maar groot was echter de vreugd des aanstaanden Leeraars toen hij zijne verlichte denkbeelden daar, gedrukt, voor zich zag. 't Kon toch niet anders wezen of Vorst en onderdaan, burger en landman, ja, zelfs de geheele Geestelijkheid, moesten hierdoor overtuigd worden dat alle onrust des harten, — berouw over misdaden, al hadden die ook groote en onherroepelijke gevolgen, — alle ernstig denken over de toekomst, — in één woord, *alles* waarvan nog niet geheel gevoellooze menschen zich zelve niet weten te genezen, is toe te schrijven aan eene zwakke maag, — aan volbloedigheid, — aan gemis van behoorlijke bewegingen; dat men slechts een goede leefregel in acht heeft te nemen, vooral het gebruik van koffij te vermijden, om — *rust te vinden voor de ziel.*

Terwijl het, half godgeleerd, half geneeskundig stuk rondging, en zoo als men denken kan, licht en troost verspreidde in stad en land, stak de wijze inzender daarvan des avonds een pijpje op, nam pen en papier, haalde zijn bestoven Bijbel uit een hoek om nu eens uit de Heilige Schriften de gegrondheid zijner stellingen te bewijzen. Hij wist toch dat,

bij het grootste en beste getal zijner medeburgere-
ren, het gezag van Jezus en de Apostelen vrij
wat meer gold, dan de daarmede niet overeen-
komstige geleerdheid in een Nieuwsblad.

Hij zocht alzoo spreuken op die over de
zielrust handelden en vond eerst Matth. XI.
*Komt herwaarts, tot mij, alle die vermoeid en
belast zijt, en Ik zal U ruste geven; neemt
mijn juk op U, en leert van mij dat ik zacht-
moedig ben en nederig van harte, en gij zult
ruste vinden voor uwe zielen.* Getroffen over
deze stellige uitspraak onzes Heilands, zag hij
eenige verzen hooger, en las: *Ik dank U,
Vader, dat Gij deze dingen den wijzen en
verstandigen verborgen hebt, en dezelve den
kinderkens geopenbaard.* Zeer duister! Zijn het
dan niet wijzen en verstandigen die Gods wil
het beste kennen. — De gelijkkluidende plaats,
1 Cor. I, zou misschien meer licht geven.
Daar stond, vs. 20, *Waar is de wijze? Waar
is de onderzoeker dezer eeuw? Heeft God de
wijsheid dezer wereld niet dwaas gemaakt?*
In dien toon ging het voort tot aan het eind des
kapittels, waar de Apostel met deze verklaring
besluit: *JEZUS CHRISTUS is ons geworden wijs-
heid van God.* — Neen, dacht hij, de Apostelen
gaan zeker te ver; Jezus sprak zoo niet van
zich zelve; ik keer weêr terug tot de Evange-
listen. Maar hoe? Hij zegt: *Ik ben de weg,
en de waarheid en het leven. Niemand komt
tot den Vader, dan door mij.* Joh. XIV. Tot

den Vader komen? zou daar onder tijdelijk en eeuwig geluk worden verstaan? Ongetwijfeld. Joh. X. *Ik geef aan mijne schapen het eeuwige leven. Ik ben gekomen dat zij het leven en overvloed hebben; en verder: Ik en de Vader zijn ÉÉN. —*

Verklaren kon hij dit alles niet. Maar — sommige Geleerden hebben wel eens aan de Godheid van den Zaligmaker getwijfeld — indien eens Zijne woorden geene Goddelijke uitspraken waren? — Dat moest nog eens nagezien worden. En ziet wat las hij? *Deze is mijn geliefde Zoon, hoort Hem. Die mij ziet, ziet den Vader. In Hem woont de gansche volheid Gods ligchamelijk. Deze is de waarachtige God, en het eeuwige leven. God is geopenbaard in het vleesch: en dan, Jesaïa XLIV: 6, vergel. met Openb. I: 17.*

Onze arme Geleerde, altoos meer in 't naauw gebragt, wist niet hoe zich te redden. Wel vond hij dat er in Gods Woord werd gesproken van eenen vrede Gods die alle verstand te boven gaat, van een Rijk Gods bestaande in gerechtigheid, vrede en vreugde in den Heiligen Geest; maar van onrust en droefheid werd meestal als noodzakelijk voorafgaande gesproken. Als 2 Cor. VII: 10. *De droefheid naar God werkt eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid; 2 Cor. I. gelijk het lijden van Christus overvloedig is in ons, alzoo is ook, door Christus, onze vertroosting overvloedig.* Overal scheen het toen even duidelijk dat onze zielen krank, vermoeid en bedroefd

kunnen wezen, ja, dat *moeten* zijn, om tot Jezus Christus te komen als tot den éénigen helper en geneesmeester.

Onze wijze man begon wat ongerust te worden: 't was laat geworden, en hij ging naar bed; maar de weldadige slaap, die hem zoo dikwijls een mislukt plan of ander verdriet had doen vergeten, scheen heden zijne vermoeide oogen niet te willen sluiten: een heir van gedachten scheen hem als te bestormen. » Ach! » zuchtte hij eindelijk, » had ik den ouden Bijbel maar op zijne plaats gelaten! hoe genoegelijk zou ik dan insluimeren! want ik wandelde vier uur; arbeidde twee volle uren in den tuin en dronk geen koffij.» Één woord had hem bijzonder getroffen: *Gij meent in de Schriften het eeuwige leven te hebben, en die zijn het die van mij getuigen. Joh. V: 39, en, Indien wij, of een Engel uit den Hemel, U een ander Evangelium verkondigden buiten 't geene wij U verkondigt hebben, die zij vervloekt. Gal. I: 8.*

De nacht kwam hem ondragelijk lang voor; vroeg stond hij op; — dronk alleen thee, — verdubbelde den tuin-arbeid; — wandelde; speelde 's avonds biljard; — maar alles te vergeefs; de oude Bijbel zag hij altijd weer, — zou het waarheid zijn? — *VERVLOEKT!* — dat woord was hard! Kon ik dat Nieuwsblad nog terug nemen! Met dezen goeden wensch sliep hij eindelijk in, maar ontwaakte weer met dezelfde gedachten als gisteren. Hij zocht nu zelf

rust, en vond die niet, en zijne vrolijkheid was geweken.

Den derden dag kwam een bode van den Predikant uit N., met het dringend verzoek van ten allereersten over te komen, wijl zijne dochter — de bruid des jongen mans op sterven lag, en hem nog wenschte te spreken.

Dat was een donderslag; eer hij een paard kon bekomen en te N. zijn, waren 24 uren van de smartelijkste onzekerheid verloopfen, en hij vond zijne bruid... dood. Wanhopig werpt hij zich op 't koude overschot; aan zijn hart wilde hij haar nog verwarmen; zijne wijsheid kon hem, noch voor de allerhevigste smart, noch voor de besmetting behoeden. Het meisje was aan eene kwaadaardige kinderziekte gestorven, en, weinige dagen daarna, lag ook de jongeling dood krank aan deze vreesselijke ziekte.

De oude Predikant hield zich nog vast aan de oude leer :

Zoek toch Jezus, Hem alleen :

Dáár is licht, en elders geen.

Hij verzorgde zijn zieke met groote teederheid; was onophondelijk bedacht op alles wat zijne genezing bevorderlijk mogt wezen; maar daarbij liet hij het nog niet. Zijne eerste zorg was voor de ziel des jongen mans; hij zag verlangend het oogenblik te gemoet waarin het

ligchaam zou toelaten over die gewigtige aangelegenheden te spreken. — Eindelijk hield het ijlen op en alle levensgevaar scheen geweken. — De eerwaardige man zat voor 't bed, den zieke met liefdevolle opmerkzaamheid aanziende. » Gij zijt nu, mijn lieve vriend, naar ons inzien, dit gevaar ontgaan,» sprak hij; » gij moet zeer naar rust verlangen; en toch lees ik in uwe angstige blikken dat, hoe noodig die rust voor uw ligchaam moge zijn, uwe ziel dezelve niet schijnt te kunnen vinden. Dat smart mij zeer. Ik had mijne nu zalige dochter lief; indien niet zoo vurig als gij, toch misschien nog hartelijker; haar verlies is voor mij niet te vergoeden; — ik gevoel diep in de ziel, de groote smart van haar te moeten missen voor dit leven; maar ik neem dit lijden aan, uit de hand van mijn Heer, als een kind het moet aannemen uit de hand zijns vaders, stil en gehoorzaam. Tracht dat ook te doen; en uw gemoed tot bedaren te brengen; rust is U nog meer noodig dan geneesmiddelen.»

Zwijgend en wild zag de jonge man eenige oogenblikken rond. » Ja!» riep hij eindelijk, » het is verschrikkelijk haar te missen, maar verschrikkelijker nog is de gedachte haar *verloren* te hebben — haar *nooit weér te vinden!* — Kan ik dan mijne smart stillen? Wie kan dat doen?» — Zoo begon een gesprek, waarin het den zachtmoedigen grijsaard bleek dat de on-

gelukkige aan *alles* twijfelde, — voor *alles* vreesde, geen raad wist.”

Met medelijden en liefde begon hij hem nu het Evangelie te verkondigen. Naar het voorbeeld des Heeren ving hij aan met Moses en de Propheten, de Schriften uitleggende, en aantoonende dat in het begin, midden en eind, deze woorden de leer en slotsom uitmaken van Gods Openbaringen: *Jesus Christus is in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken, — en dat er geen heil is, noch éénige naam aan de menschen gegeven, waardoor zij kunnen zalig worden, dan den naam van Jezus —* » Geloof mij, mijn zoon,» voer hij voort, » niets is meer onzeker dan zijne Godsdienst alléén op zoogenaamde sluitredenen van het verstand te bouwen. Onze wijsheid kan toch niet alles bevatten en doorgronden: er staat 1 Cor. I: 21. *Want nademaal de wereld, door hare wijsheid, God, in Zijne wijsheid, niet heeft erkend; zoo heeft het Gode behaagd, door de dwaasheid der prediking, zalig te maken die gelooven.* (1) Alzoo behaagde het onzen God, de hoogmoedige menschen te vernederen, en aan geleerden en ongeleerden dezelfde behoefde aan eenen Zaligmaker te geven. Was er veel verstand of groote schranderheid noodig om zalig te worden; hoevele eenvoudigen, hoevele arme Groenlanders, Laplanders en Neger-slaven moesten dan verloren gaan. Maar nu het onzen barmhartigen God heeft

(1). Overzetting van LUTHER.

behaagd, te redden en zalig te maken door het geloof van een kinderlijk hart; zoo is de weg tot Jezus, en, door Hem tot den Hemel open, voor armen en rijken, voor wijzen en eenvoudigen, Gods Geest leert het duidelijk Matth. XI: 25—30. Op de vraag der discipelen: *wie is toch de meeste in het Koninkrijk der hemelen?* antwoord Jezus: *indien gij U niet verandert en wordt gelijk de kinderkens, zoo zult gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.* Matth. XVIII. — Onze Heiland ging niet veel om met de Schriftgeleerden; zij waren blind wjl zij meenden te kunnen zien zonder bij God licht te zoeken. Zijne Apostelen en vrienden waren meest ongeleerde en onaanzienlijke menschen. Aan Nicodemus baatte het zóó weinig een *Leeraar Israëls* te zijn, dat Hij tot Jezus ging om door Hem onderwezen te worden. De Heer, wel verre van met lange redeneringen over Godgeleerdheid te beginnen, zegt: *Gij moet wedergeboren worden zoo gij het Koninkrijk Gods wilt zien.* Dat was den man onbegrijpelijk; hij had wel gaarne zelf iets *gedaan* en zag nu dat hij veeleer iets met zich moest laten doen; dat Gods Geest het hart moest vernieuwen en wederom doen geboren worden, dat wij *dan alléén* iets van de hemelsche dingen leeren verstaan. Gij zult U herinneren wat er verder Joh. III. geschreven staat. » O! mogten die heerlijke woorden, van vs. 14—18, met

onuitwischbare letteren in onze ziel geschreven worden; verklaren kan ik U die niet; ik bid God dat gij ze eens moogt gevoelen."

» Meester! wat zal ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërve? » vraagt de rijke jongeling, Marc. X. Jezus wijst hem op de geboden. » Alle deze dingen hebbe ik onderhouden van mijne jongheid af. » Jezus hem aanziende, be- minde hem, en zeide: één ding ontbreekt U, ga henen, verkoop alles wat gij hebt — en kom herwaarts, neem het kruis op en volg mij. — De ongelukkige jongeling had zijn hart zóó gehecht aan zijne vele goederen, dat hij bedroefd weg ging. Geene geleerdheid, geene aardsche voorregten kunnen ons hier baten. Aan allen wordt het toegeroepen: « Komt herwaarts tot MIJ, volgt mij, neemt het kruis op, IK zal U ruste geven. Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Zonder MIJ kunt gij niets doen. Zoo iemand wil de wille Gods doen die zal van deze leer bekennen of zij uit God is. Die in den Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven. » — Ziedaar ons geloof, alles in en door Jezus Christus, niets buiten Hem. Die bij Hem waarheid zoekt, zal ondervinden dat Zijne leer de waarheid, en, dáárin alléén, rust voor de ziel is."

« En hoe zal ik die ondervinding verkrijgen? » vroeg met eene diepe zucht, de kranke. « Is die rust ook voor mij? »

« Welligt kan het U van eenig nut zijn dat

ik U mededeele hoe het mij zelf gegaan is”

» Ik was een, zoo als men gewoonlijk zegt, deugdzaam mensch; ik had goed gestudeerd, reeds de Akademie verlaten, en zou mijn vader als adjunct in zijne dienst worden toegevoegd. Daar las ik eens, in Rom. III. *Allen zijn zij afgeweken — daar is niemand die goed doet — daar is geen onderscheid want zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods.* Dat kwam mij te hard, te algemeen voor: ik meende, iemand die zoo veel goeds had gedaan als ik, en alleen door zwakheid had gezondigd, kon onmogelijk, in Gods oog, zoo slecht zijn als een dief of moordenaar, en toch — het stond er; even treffend op andere plaatsen, als in de gelijkenis van den Phariseër en den Tollenaar.”

» Naarmate ik deze leer meer uitdrukkelijk in Gods Woord vond, werd ik meer verwonderd en verschrikt over het instorten van het gansche gebouw mijner deugden. Ik viel eindelijk voor God neêr en bad: Heer! onderzoek mijn hart! Zie hoe ik 't meen. Ik wil mij niet bedriegen. Ben ik, niettegenstaande mijne deugd, voor U, een zondaar, — kan ik op dezen weg niet zalig worden, — zoo open mijne oogen, o Heer! dat ik ziende moge worden! Toen ik zoo bad viel mijn oog open voor mij openliggenden Bijbel; ik las Openb. III: 17. *Gij zegt: ik ben rijk, en verrijkt geworden, en hebbe geens dings gebrek.*

en gij weet niet dat gij zijt ellendig en jammerlijk, arm, blind en naakt. Wat ik hierbij gevoelde laat zich niet beschrijven, ik bad met tranen: Mijn God! erbarm U over mij! ontdek mij mijne ellende en red mij daaruit!"

» Van dag tot dag ging het nu vooruit. De Heilige Geest leerde mij in mijn hart zien bij het licht van Gods heerlijke Openbaring. Mijne ijdelheid en mijn hoogmoed; mijne verachting van andere uiterlijk grooter zondaren; mijne liefdeloosheid; al mijne zonden uit nalatigheid, en eindelijk mijn natuurlijke aanleg tot allerlei kwaad, — mijn bedorven en ellendige toestand lag geheel voor mij open. Ik bemerkte dat mij alleen de gelegenheid ontbroken had om van kleine gebreken, zoo als ik ze noemde, door de listen des duivels, tot groote zonden te worden gebragt. De Bijbel werd een ander boek voor mij; daaruit zag ik nu hoe ook ik schuldig was aan die *groot*e zonde waarvan Gods Geest de wereld kwam overtuigen (Joh. XVI: 19) dat ik niet geloofde in den Zaligmaker. Wel had ik met de lippen tot Hem geroepen: *Heere! Heere!* maar levend geloof had mij ontbroken; Zijne onuitsprekelijke liefde had ik niet regt erkend; Hem niet boven alles weder bemind; niet alles om Zijnentwil, in Zijnen naam, en met betrekking tot Hem gedaan. 't Was niet in mijn hart: *CHRISTUS leeft in mij*; ik was geene rank die in Hem vrucht droeg. Indien ik, als van mijn eigen leven,

overtuigd ware geweest dat de Heer der heerlijkheid gekruist is opdat ik mogt behouden worden, dan zou ik immers alle dingen schade geacht hebben in vergelijking van Hem. Duidelijk bewezen mijne onverschilligheid en on-dankbaarheid dat ik niet van harte had geloofd. Kon mij dat alles worden vergeven?"

» *Het geloof is Gods gave. Niemand komt tot Jezus, ten zij de Vader hem trekke. Bid en U zal gegeven worden.* Zóó stond er om mijne ziel te vertroosten: beangst en bedroefd, maar vertrouwend op 't woord mijns Heeren, dat Hij nabij degenen is die Hem met een verslagen hart aanroepen, vroeg ik om vergeving en om een opregt geloof. God hoorde mij, en deed mij de heerlijke kracht van deze woorden gevoelen: *Ik delge uwe overtredingen uit om mijns naams wille, — en Het bloed van Jezus Christus, des Zoons Gods, reinigt ons van alle zonden.*'

» Ja, ook voor mij was dat dierbaar bloed op Golgotha vergoten; ook ik was met God verzoend, en had, om Jezus wil, deel aan de eeuwige zaligheid. — Met Thomas kon ik nu, ziende op zijne wonden, uitroepen: *Mijn Heer!* en *mijn God!* — Innig doordrongen van Zijne onuitsprekelijke liefde, gesterkt, vertroost, wetende in wien ik geloofde, beschaamd en verblijd, arm in mij zelve, rijk in Hem, lovend en dankend wenschte ik Hem mijne gansche ziel te geven."

» Nu werden mij deze woorden duidelijk: *als Gij mijn hart vertroost, betreed ik den weg Uwer geboden.* Ik gevoelde nu eerst liefde tot al mijne medemenschen; de liefde van Jezus drong mij zielen tot Hem te brengen, en voor 't eerst te erkennen: *Zijne geboden zijn niet zwaar.* Ik dacht niet meer: indien dit geen overtreden van Gods gebod ware, dan zou ik aan deze zonde of begeerlijkheid wel gaarne toegeven. Neen, het vernieuwde gemoed sprak: *'t geen Jezus mishaaft is mij een gruwel.'*

» Kort daarna werd ik tot Predikant bevestigd; ik sprak toen niet meer, op gemaakten toon, sierlijke koude redevoeringen uit, kunstig zaamgesteld uit zedeleer en uitlegkunde waarin drooge geleerdheid den boventoon had. Integendeel koos ik die gedeelten der Heilige Schriften die mijne toehoorders bekend konden maken met hunnen ellendigen toestand, maar tevens met de middelen door God verordend tot onze behoudenis. *Ik bad hen, met dringende liefde, van Christus wege, zich met God te laten verzoenen.* — Ik kende de gemoedsgesteldheid van een zoogenaamd deugdzaam mensch, en van een groot zondaar: ik wist nu hoe ieder genade *mag en moet* vragen; en wat een begenadigde, een Christen, moet gevoelen: hoe men tot Jezus moet gaan en van Hem kracht ontvangen om zijne pligten, met lust, en niet uit dwang, te volbrengen; hoe men, van Hem alléén, kan leeren *God boven alles lief te*

hebben en den naasten als ons zelve. Geene geleerde redeneringen, die het verstand bezig houden, maar 't hart ledig laten; geene schilderijen om de verbeelding weg te slepen, maar geloof en bekeering; maar verzoening met God, meende ik dat een dienstknecht van Christus verplicht is te prediken. De geleerdste Apostel zegt: *Christus heeft mij gezonden om het Evangelium te verkondigen, niet met wijsheid van woorden, opdat het kruis van Christus niet verijdeld worde.* Het woord des kruisses is eene kracht Gods tot zaligheid die, zonder menschelijke versiering, de hardste harten kan vermurwen en het geweten der spotters treffen."

» Niet altijd was mijn ijver even groot, mijne liefde even vurig: enkele droevige dagen volgden somtijds, waarop ik mijn Goddelijke Vriend wel eens uit 't hart verloor, en Zijne nabijheid niet ondervond. Eerst langzamerhand leerde Hij mij hoe men Hem en Zijne liefde in het hart kan bewaren; door gedurig en ootmoedig berouw; door het herdenken van alle onze zonden om elken dag op nieuw tot Zijn bloed onze toevlugt te nemen; door Hem alles te zeggen en te klagen."

» Alles komt maar hierop aan dat wij in Jezus Christus leeren *gelooven* als in onzen God en Zaligmaker; — dat wij Hem kennen in Zijne vernedering, om onzentwil; en in Zijne tegenwoordige heerlijkheid en algenoegzaamheid, — dat wij Hem dan ook vol vertrouwen bidden

om den Heiligen Geest opdat wij opwassen in geloof en in kennis, want *Niemand kan Jezus den Heere noemen dan door den Heiligen Geest — en De natuurlijke mensch begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn.*"

» Aanhoudend bidden, en biddend waken en strijden; streven naar het verkrijgen der kroon, en in alles zien op het Lam dat geslacht is, maar eens door ons zal gezien worden op den troon der heerlijkheid, wanneer wij Hem voor eeuwig toebrengen: de lof de aanbidding de eer en de dankzegging!"

De zieke herstelde langzaam, maar bij een gezegend onderzoek van zijne ziel, kwam hij, op denzelfden weg als zijn oude vriend, tot rust voor zijn gemoed.

Toen hij voor het eerst optrad in het heilige ambt om aan eene schuldige en zonder Jezus verlorene menschen-schaar, verzoening met God te prediken, bekende hij voor allen met vreugde: *Ik hebbe niet voorgenomen iets te weten onder U dan Jezus Christus en dien gekruist.*
